

Socialdepartementet
Via e-post

Utveckling av verksamheter som bedrivs enligt lagen om läkarvårdsersättning och lagen om ersättning för fysioterapi Ds 2018:31

Datainspektionen har granskat promemorian huvudsakligen utifrån myndighetens uppgift att arbeta för att människors grundläggande fri- och rättigheter skyddas i samband med behandling av personuppgifter.

Datainspektionen avstyrker förslaget att det i lagen om läkarvårdsersättning (LOL) och lagen om ersättning för fysioterapi (LOF) införs ett tillägg om att vårdgivaren på begäran ska vara skyldig att lämna ut patientjournal till landstingen. Det anges inte i förslaget vilket rättsligt stöd landstingen har för sin behandling av andra vårdgivares patientjournaler. Förslaget måste kompletteras med nödvändiga analyser och bedömningar gällande vilka bestämmelser som behöver och kan införas utifrån reglerna i dataskyddsförordningen. Det innefattar såväl bestämmelser som ger stöd att behandla andra vårdgivares patientjournaler, som bestämmelser som begränsar behandlingen och skyddar den enskildes integritet.

Dataskyddsförordningen gäller framför svensk lag, vilket innebär att de nationella reglerna måste stå i överensstämmelse med förordningen för att vara giltiga. I korthet kan följande framhållas.

Av förarbetena framgår att landstingen inte rutinmässigt behöver ha tillgång till patientjournaler utan endast i fall då landstinget har skäl att misstänka oegentligheter (prop. 2008/09:64 s.61).

Artikel 5 i dataskyddsförordningen innehåller flera principer som alltid gäller vid behandling av personuppgifter. Artikel 5.1. a innebär att personuppgifterna ska behandlas på ett lagligt, korrekt och öppet sätt i förhållande till den registrerade. Av artikel 5.1 c framgår att personuppgifterna ska vara adekvata, relevanta och inte för omfattande i förhållande till de ändamål för vilka de behandlas (så kallad uppgiftsminimering). Det är med anledning av detta viktigt att se över

möjligheten att begränsa de personuppgifter som behandlas, till exempel vilka uppgifter som ska samlas in.

Vidare anges i artikel 5 att personuppgifter inte får förvaras i en form som möjliggör identifiering av den registrerade under en längre tid än vad som är nödvändigt för det ändamål för vilka uppgifterna behandlas. Det är den personuppgiftsansvariges ansvar att se till att uppgifterna inte bevaras i strid med förordningen.

För att en behandling av personuppgifter ska få utföras måste det även finnas en rättslig grund för behandlingen. Det innebär att den behandling av personuppgifter som författningsförslaget ger upphov till kan godtas endast om det finns en rättslig grund i artikel 6. I artikel 6.1 c och e finns bestämmelser som kan komma i fråga som rättsliga grunder för behandling av personuppgifter när en myndighet fullgör sina uppgifter; behandling som är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige samt behandling som är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Mer om dessa rättsliga grunder finns att läsa om i prop. 2017/18:105.

Enligt artikel 9.1 i dataskyddsförordningen är det förbjudet att behandla särskilda kategorier av personuppgifter (känsliga personuppgifter). Förbudet ska inte tillämpas om något av undantagen i artikel 9.2 är tillämpligt. Det är därför viktigt att kartlägga om landstingen behöver samla in och behandla känsliga personuppgifter och vilket undantag som i sådant fall är tillämpligt.

Promemorian saknar en genomgripande utredning av vilken behandling av personuppgifter som blir aktuell inom landstingen i och med författningsförslaget. Det framgår inte med vilket rättsligt stöd landstingen får samla in andra vårdgivares patientuppgifter. Inom ramen för det fortsatta beredningsarbetet behöver det därför genomföras en analys av vilket stöd landstingen har att behandla personuppgifterna utifrån patientdatalagen (2008:355) och artiklarna 5, 6 och 9 i dataskyddsförordningen.

Promemorian saknar avvägningar med förslag på konkreta och integritetshöjande åtgärder som kan väga upp de integritetsintrång som förslaget medför. Vid behandling av personuppgifter behöver intrånget mötas av integritetshöjande bestämmelser till förmån för den enskilde vars uppgifter behandlas. Detta kan sägas ha en motsvarighet i artikel 6.3, sedd tillsammans med artikel 6.1 c eller e i dataskyddsförordningen, att medlemsstaternas nationella rätt ska uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Integritetsanalysen ska också särskilt svara på frågan om konsekvenserna för den personliga integriteten som en föreslagen personuppgiftsbehandling medför, är proportionerliga i förhållande till det man avser att uppnå med behandlingen. I detta ingår att bedöma om behandlingen av personuppgifter är nödvändig utifrån de avsedda ändamålen med behandlingen och om det finns alternativ som är mindre integritetskänsliga. En förutsättning för en sådan analys är en noggrann kartläggning och beskrivning av den föreslagna

personuppgiftsbehandlingen och en analys av vilka konsekvenser för den personliga integriteten behandlingen medför eller kan medföra.

Det kan vidare påpekas att om en typ av behandling leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter ska den personuppgiftsansvarige, enligt artikel 35.1 i dataskyddsförordningen, före behandlingen utföra en bedömning av den planerade behandlingens konsekvenser för skyddet av personuppgifter (en så kallad konsekvensbedömning). Enligt artikel 35.10 gäller inte kraven i artikel 35.1-7 om behandling enligt artikel 6.1 e eller c har en rättslig grund i en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av, reglerar den rätten den aktuella specifika behandlingsåtgärden eller serien av åtgärder i fråga och en konsekvensbedömning avseende dataskydd redan har genomförts som en del av en allmän konsekvensbedömning i samband med antagandet av den rättsliga grunden. För att kravet på konsekvensbedömning ska anses uppfyllt genom lagstiftarens försorg är det en förutsättning att den konsekvensbedömning som genomförts motsvarar förordningens krav.

I promemorian hänvisas det till att det i betänkandet Kvalitet i välfärden (SOU 2017:38) föreslås en ny paragraf i 6 kap. 15 a § patientsäkerhetslagen, om att hälso- och sjukvårdspersonalen inom den enskilda hälso- och sjukvården ska vara skyldig att lämna ut sådana personuppgifter som den offentliga huvudman som ansvarar för hälso- och sjukvården enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) behöver för att bl.a. systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten. Datainspektionen har yttrat sig över välfärdsutredningens slutbetänkande, och inspektionen hänvisar därför till synpunkterna som framförs i remissvaret den 7 september 2017 (dnr DI-2017-1243).

Detta beslut har fattats av enhetschefen Katarina Tullstedt efter föredragning av juristen Linda Hamidi.

Katarina Tullstedt, 2018-11-13 (Det här är en elektronisk signatur)